

Talousarvio vuodelle 2026

Koulutus

Vastuualue:

Koulutuksen toimiala

Taloustavoitteet (Alustava)

33 KOULUTUS	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TOT 6/2025	Kehys 2026	Vk-esitys 2026
TOIMINTATUOTOT					
MYNTITUOTOT	1 359 061	1 200 000	651 090	1 200 000	1 200 000
MAKSUTUOTOT	499 035	510 000	263 270	520 000	520 000
TUET JA AVUSTUKSET	443 882	200 000	182 102	300 000	300 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	19 155	0	14 846	15 000	15 000
TOIMINTATUOTOT	2 321 133	1 910 000	1 111 308	2 321 133	2 321 133
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-19 982 133	-20 021 155	-10 293 292	-22 075 825	-22 075 825
PALVELUJEN OSTOT	-5 400 187	-5 389 524	-2 488 700	-5 138 730	-5 138 730
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-863 578	-953 650	-355 477	-1 200 000	-1 200 000
AVUSTUKSET	-19 930	0	0	0	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-9 229 089	-10 222 767	-4 999 983	-10 600 000	-10 600 000
TOIMINTAKULUT	-35 494 918	-36 587 096	-18 137 452	-39 014 555	-39 014 555
TOIMINTAKATE	-33 173 786	-34 677 096	-17 026 144	36 998 632	36 998 632

Vastuualueet

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan opetukseen. Myös Suomen ratifioima Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus lasten oikeuksista sisältää oikeuden maksuttomaan koulutukseen jokaiselle lapselle ja nuorelle. Perusopetuslain mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäminen perustuu järjestämislupaan.

Lukio- ja ammatillinen koulutus yhdessä vastaavat perusopetuksen jälkeisestä toisen asteen koulutuksesta.

Koulutuksen toimiala vastaa perusopetuksen ja toisen asteen lukiokoulutuksen, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan, yhteisöllisen oppilashuollon ja koulukuljetusten järjestämisestä. Lisäksi koulutuksen toimiala huolehtii toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, sekä oppivelvollisten valvonnasta.

Koulutoimen tuottamien palveluiden keskeisenä tehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia, tarjota mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen, itsensä kehittämiseen ja aktiiviseen kansalaistoimintaan demokraattisessa yhteiskunnassa. Samalla ne ovat yhteiskunnan keskeisimpiä syrjäytymistä ennalta ehkäiseviä palveluita. Näiden palveluiden

tuottamiselle on asetettu kansainvälisiä, kansallisia ja kuntakohtaisia tavoitteita. Koulutuksen osalta näitä ovat EU-linjaukset, hallitusohjelma ja Sipoon kuntastrategia.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Koulutuksen toimialan tulosityksiköiden yhteinen perusopetus ja yhteinen toisen asteen koulutus keskeisenä tehtävänä on tukea koko toimialan käytännön toimintaa ja sen kehittämistä, johtaa tulosalueiden keskinäistä yhteistyötä ja vastata toimialan yleishallinnosta. Nämä tulosityksiköt tekevät tiivistä yhteistyötä erityisesti kunnan konsernipalveluiden sekä varhaiskasvatuksen toimialan, arjen ja vapaa-ajan toimialan ja yhdyskunnan ja ympäristön toimialan kanssa. Lisäksi tulosityksiköt yhteinen perusopetus ja yhteinen toisen asteen koulutus vastaavat kunnan ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Toimintaympäristön muutoksista merkittävin on Sipoon kunnan väestörakenteen muutos. Väestön ikääntyessä ja kouluikäisten lasten vähentyessä suhteellisesti, valtionosuuksien väheneminen rasittaa kuntataloutta tulevina vuosina uudella tavalla.

Koulutuksen toimialan tuloslaskelman mukainen toimintakate on -34 677 096 € vuonna 2025. Tässä vaiheessa vuotta budjetista näyttää muodostuvan alijäämäinen. Budjettiylitys selittyy kevään 2025 merkittävillä palkankorotuksilla, sekä 1.8.2025 voimaan tulleilla laki- ja opetussuunnitelmauudistuksilla joiden myötä koulutuksen tuntikehys on kasvanut. Näiden muutosten kustannusvaikutusta on ollut mahdoton arvioida ennen lakien voimaantulua. Tulosta on myös heikentänyt vuoden 2024 raamikeskusteluissa suunniteltujen kouluverkkomuutosten toteutumattomuus. Talouden tilan kehitykseen on pyritty reagoimaan tiukalla henkilöstöpolitiikalla. Määräaikaista henkilöstöä palkataan harkiten ja erityisesti koulunkäynninohjaajien määrää on aktiivisesti karsittu. Koulutuksen toimialan todelliset henkilöstökustannukset saadaan lokakuun palkkojen laskennan jälkeen. Toimiala tulee hakemaan lisäbudjettia n. 400 000 € vuodelle 2025.

Henkilöstökustannukset kasvavat edelleen 2026–2028 n. 9 %. Koulutuksen toimialalla pyritään edelleen noudattamaan tiukkaa henkilöstöpolitiikkaa, joka tarkoittaa varovaisuutta uusien virkojen perustamisessa, sekä taloudellisten ratkaisujen löytämistä kunnan palveluksessa olevien henkilöiden tehtävien jakamisesta yli toimialarajojen. Tällaisia malleja ovat mm. kouluvalmentajien kouluaikojen ulkopuolelle sijoittuvan työajan jakaminen yhdessä nuorisopalvelujen kanssa ja yhden kouluisännän työpanoksen siirtäminen tilapalvelujen käyttöön.

Toimialalla pyritään kehittämään kokonaistalouden tarkempaa kuvausta, jossa tuntikehys, muut henkilöstökulut ja muut toimialan kulut tulisivat läpinäkyvimmiä päätöksentekoa varten osavuositaseiden tasolla.

Yleinen kustannusten nousu näkyy ostopalveluiden ja erityisesti koulukuljetuskustannusten nousuna. Toimiala on tarkalla logistiikkapalvelulla ja hyvällä kilpailutuksella saanut aikaan merkittäviä säästöjä (n 200 000 € vuonna 2025) kuljetuksissa. Yleinen kustannustason nousu tulee kuitenkin nostamaan kuljetuskustannuksia n. 100 000 € vuonna 2026. Koulukiinteistöt muodostavat n. 60 % kunnan kiinteistömäärästä. Sisäiset vuokrat ovatkin n. 1/3 toimialan kuluista. Sisäisiin vuokriin tulee n. 400 000 € korotus vuodelle 2026.

Koulutuksen toimiala käynnistää kunnan oman kaksikielisen tutkintoon valmistavan opetuksen syksyllä 2026. Tällä toiminnalla pystytään entistä paremmin ohjaamaan jatkokoulutuksensa suhteen epävarmoja oppivelvollisia ja tehokkaasti ehkäisemään syrjäytymistä. Opetus

järjestetään yhteistyössä Keudan ja Praktikumin kanssa. Toiminta on hyvin tuettua valtionosuuksin, joten kustannusvaikutus toimialan kuluihin ei ole merkittävä. Lisäksi kehittyvä yhteistyö Kerava-Sipoo työllisyysalueen työllisyyspalveluiden kanssa tarjoaa mahdollisuuden kehittää oppivelvollisuusikäisille koulutuksen ulkopuolelle jääneille nuorille palveluja, jotka valmentavat nuoria koulutukseen ja työelämään. TUVA-opetuksen käynnistämiseen ehdotetaan varattavan 30000€ vuodelle 2026. Henkilöresursseja suunnitellaan osana kestävää henkilöstöpolitiikkaa myös muiden toimialojen kanssa.

Keudan, Careerian ja Praktikumin kanssa tehtävää yhteistyötä tarkastellaan voimakkaammin osaomistajuuden ja strategisen kumppanuuden näkökulmasta.

Sairaalakouluopetusta selvitetään Itä-Uudenmaan kuntien välisenä yhteistyönä kevään 2026 aikana. Tarkoituksena on hahmottaa yhdessä alueen kuntien velvoitteena oleva tarpeiden mukainen polikliininen opetus, sen mahdollinen toimintamalli, vastuut ja velvoitteet sekä rahoitus. Samalla selvitetään hyvinvointialueen ja HUS:n vastuu kunnissa järjestettävästä polikliinisestä opetuksesta. Mallin toimeenpanosta päätetään erikseen.

Riskianalyysi

Tämänhetkinen väestösuunnite esittää kouluikäisten lasten määrän vähenevän aina vuoteen 2040 saakka. Lasten määrän väheneminen haastaa erityisesti kyläkouluja, joissa opetussuunnitelman mukaisen opetuksen järjestäminen tulee vaatimaan enemmän resursseja kuin oppilasmäärään perustuva tasapuolinen resurssien jako edellyttää, mikäli nykyiseen opetusryhmärakenteeseen ei tehdä muutoksia.

Pienenevät ikäluokat aiheuttavat haasteita iltapäivätoiminnan järjestämiseen, sillä toiminnasta perittävät asiakasmaksut eivät kata toiminnasta aiheutuvia kuluja.

Kouluverkon kiinteistöjen kapasiteetti ylittää oppilasmäärän kehityksessä käytetyt arviot varsinkin ruotsinkielisten kyläkoulujen osalta. Koulukiinteistöjen määrää vähentämällä voidaan saavuttaa 200 000–450 000 euron säästö sisäisissä kuluissa vuosittain vuosina 2025–2027. Säästöjen toteutuminen edellyttää kiinteistöistä luopumista.

Tiettyihin ammattiryhmiin on erittäin haastavaa rekrytoida työntekijöitä, joilla on säädöksissä työtehtävään/virkaan määritetty kelpoisuus. Oppimisen tuen uudistunut lainsäädäntö johtaa alueellisesti siihen, että kilpailu kelpoisesta henkilöstöstä kiristyy. Yleisen taloustilanteen mahdollinen heikkeneminen aiheuttaa talouden tasapainottamistarpeita, jolloin palveluiden määrää joudutaan vähentämään ja/tai toiminnan laadun tasoa alentamaan.

Kunta-alalle on laadittu kolmivuotinen sopimus ajalle 1.5.2025–30.4.2028. Uuden sopimuksen myötä kunnan henkilöstökulut nousevat sopimusjaksolla 9,5 % . Tällä on suuri vaikutus koulutuksen toimialalle, jossa henkilöstömäärä on kunnan toimialoista suurin. Henkilöstökulut muodostavat yli 2/3 toimialan kuluista. Henkilöstökulujen kasvu luo paineita talouden kehityksen tavoitteissa pysymiselle opetuksen laadusta tinkimättä.

Valtuuston päättämän talouden kehityksen 2026-2028 mukaiset toimialaan kohdentuvat talouden sopeuttamistoimet edellyttävät vuodelle 2026 n. 600 000 € säästöjä ja lisäksi vuodelle

2027 n. 1,1, milj säästöjä. Nämä toimet edellyttävät rakenteellisia muutoksia kouluverkkoon, sillä palvelun tasoa ei voida supistaa alle lakisääteisten mitoitusten.

Koulukuljetusten kustannukset saattavat edelleen nousta, mikäli energian ja kuljetusalan hinnoissa tapahtuu jyrkkiä muutoksia.

Yhteistyö KUUMA-kuntien kanssa laajentaa vertailupohjaa toimialaa koskevien valtakunnallisten muutosten arvioinnissa ja muutosten aiheuttamien toimenpiteiden jalkauttamisessa.

Sipoon kunnan väestön kehitys ei ole toteutunut odotetulla tavalla kaavoitustilanteesta johtuen. Oppilasmäärien ennustetaan edelleen laskevan etenkin kyläkouluissa. Oppilasmäärät laskevat Jokipuiston ja Lukkarin koulujen osalta johtuen Sipoonjoen yhtenäiskoulun täydentymisestä yhtenäiskouluksi vuosiluokka kerrallaan ja sitä varten vuonna 2020 tehtyjen oppilaaksiottoalueiden muutosten vuoksi. Alueiden välille muodostuu oppilasmäärien suhteen eroa riippuen siitä, muuttaako alueelle uusia asukkaita. Kasvua odotetaan lähinnä Nikkilän ja Söderkullan taajama-alueille.

Demografisesta muutoksesta ja sen vaikutuksesta oppilasmääriin tuodaan ajantasaista tietoa päättäjille. Kouluverkkosuunnittelu osana kunnan palveluverkkosuunnittelua ennakoi alueellisia muutospaineita ja tuottaa muutosehdotuksia päätöksentekoon vuosittain. On palvelun laadun ja kustannustehokkuuden kannalta ensisijaisen tärkeää, että kouluverkko on optimaalinen oppilasmäärään ja oppilasmäärän kehitykseen nähden.

Lukioiden opiskelijamäärät tulevat pysymään nykyisen suuruisina. Molemmat lukiot ovat sipoolaisille haluttuja ja perusopetuksesta siirtyy tasainen opiskelijavirta omiin lukioihin. Sipoon lukio houkuttelee opiskelijoita myös muista kunnista. Noin puolet opiskelijoista on ulkopaikkakuntalaisia.

Tilavuokrat ovat nousseet ja koulutuksen toimialan taloutta rasittavat vajaakäytöllä olevat tilat, joista maksetaan vuokraa. Hajanainen palveluverkko ja oppilasmäärän pieneneminen haja-asutusalueilla lisää oppilaskohtaista kustannusta. Oppilasmääräennusteet osassa ruotsinkielisiä kyläkouluja osoittavat huomattavaa oppilasmäärän vähentymistä lähivuosina.

Merkittäviä toimitiloihin liittyviä muutoksia ei ole odotettavissa vuonna 2026. Tavoitteena on varmistaa, että Gumbostrandin koulu pystyy jatkossakin käyttämään Gumbotaloa liikunnan opetukseen ja kouluruokailuun.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen lainsäädäntö uudistui 1.8.2025 alkaen. Saman aikaisesti valtakunnallista perusopetuksen opetussuunnitelmaa päivitetään vuosiluokkien 1–6 tuntikehyksen osalta. Tuntikehykseen lisätään 1 vuosiviikkotunti (vvh) äidinkieltä ja kirjallisuutta sekä 1 vvh matematiikkaa vuosiluokille 1 tai 2. 1 vvh äidinkieltä ja kirjallisuutta lisätään vuosiluokille 3–6 siten, että yksi vuosiviikkotunti kohdentuu jollekin näistä vuosiluokista. Sipoossa on päätetty kohdentaa lisätunnit äidinkielen ja kirjallisuuden osalta vuosiluokille 1 ja 3 sekä lisätunti matematiikkaa vuosiluokalle 2. Kokonaistuntimäärä lisääntyy 3 vvh.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tiedottanut kuntia, että muutoksen aiheuttamat pysyvät lisäkustannukset korvataan osana kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 5 §:n mukaista kuntien peruspalveluiden valtionosuutta.

Näiden lakisääteisten muutosten taloudellinen vaikutus on n. 570 000 € vuodessa koulutuksen toimialan budjettiin. Vaikutus toteutuu kokonaisuudessaan vuonna 2026.

Valtio leikkaa lukiokoulutuksen keskimääräisestä yksikkö hinnasta 996,13 euroa opiskelijaa kohti vuonna 2025. Tämä merkitsee kunnan omavastuun kasvua vastaavalla summalla. Lisäksi lukiolain opiskelun tukeen liittyvä lainsäädäntö uudistui 1.8.2025 alkaen. Sen taloudelliset vaikutukset ovat n. 40000 €/vuosi.

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä kehitetään ja lisätään edelleen. Esiopetuksen erityisopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toimialojen yhteistyöllä. Kuntakohtaiset linjaukset joustavan esi- ja alkuopetuksen toteuttamiseksi ohjaavat yhteistyötä edelleen.

IT- ja tietoturvatyöympäristön muutos vaativat lisäinvestointeja. Koulujen yhteiset linjaukset opetuslaitteistossa ja -ohjelmissa ovat talouden hallinnan kannalta välttämätöntä. Koulutoimi ja digihallinto tekevät yhteistyötä optimaalisen tuloksen saavuttamiseksi.

Miilin ja Nikkilän sydämen koulukeskuksiin asennetaan kulunvalvontaa tehostava kameravalvonta. Laitteiston vuotuinen kustannus on 19 000€.

Koulutuksen toimiala on saanut useita Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen myöntämiä hankerahoituksia, joiden käyttöaika ulottuu vuodelle 2026. Tällaisia ovat mm. Lukutaitostrategia-hanke ja kielikylpyopetuksen kehittämishanke. Lisäksi kunta on saanut hankerahoitusta kiusaamisen vastaisen työn kehittämiseen vuosille 2025-2027.